

Vapaa-ajattelijain liitto ry / Jussi K. Niemelä (puheenjohtaja)
Neljäs linja 1
00530 Helsinki
Puhelin (puheenjohtaja Jussi K. Niemelä): 041 528 6713
Puhelin / faksi: 09 715 602
Sähköposti: val@vapaa-ajattelijat.fi

Länsi-Suomen lääninhallitus
Kirjaamo
PL 22
20801 Turku

KANTELU

Pyydän, että Länsi-Suomen lääninhallitus tutkii seuraavan toiminnan:

1. Viranomainen tai virkamies, jonka toiminnasta on kysymys:

Kaikkien niiden Länsi-Suomen läänin kuntien, joissa peruskoulussa pidetään päivittäinen opettajan johdolla tapahtuva ruokarukoulu, rukoiluttamisesta vastaavien virkamiesten toiminta.

2. Päätös tai menettely, johon arvostelu kohdistuu:

Päivittäisen opettajan johdolla tehtävän ruokarukouluun (jatkossa lyhyesti rukoiluttaminen) sisällyttäminen perusopetukseen.

3. Asian selostus ja mahdolliset vaatimukset yksilöitynä:

3.1 Asian selostus

Rukoilemisella tarkoitetaan uskonnoissa yleensä ”*kääntymistä jumalien, henkien tai muiden korkeampina pidettyjen voimien puoleen*”. Yleisesti kristinuskossa käytetty ruokarukous on muotoa ”*Siunaa Jeesus ruokamme! Amen*”.

Vapaa-ajattelijain liitto ry on saanut sähköpostitse palautetta, että Kantakaupungin koulussa [1] Kristiinankaupungissa rukoilutetaan lapsia ruokailun yhteydessä koulun opettajien johdolla. Saamamme palautteen perusteella ruokarukoiluttamista tapahtuisi lähes kaikilla kyseisen koulun luokilla.

Opettajan johdolla tehtävä päivittäinen ruokarukoilu on uskonnon harjoittamista, eikä se ole mielestämme perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden [2] mukaista uskonnon opetusta.

Opetushallituksen muistion [3, s.7] mukaan

Koulu voi edelleen järjestää uskonnollisia tilaisuuksia kuten jumalanpalveluksia ja uskonnollisia päivänavauksia.

Ruokailu on luokan, ja samalla myös koko koulun, yhteinen tapahtuma. Päivittäistä ruokailua ei voida pitää opetushallituksen muistiossa tarkoitettuna uskonnollisena tilaisuutena.

Muistiossa todetaan myös [3, s.6]

Kaiken opetuksen ja muun toiminnan tulee olla pedagogisesti perusteltua ja opetussuunnitelman mukaista.

Ruokarukoiluttamiselle ei ole käsittääksemme mitään kriittisen tarkastelun kestäviä kasvatuksellisesti perusteita.

Suomen perustuslain 11 pykälä (Uskonnon ja omantunnon vapaus) kertoo uskonnonvapaudesta seuraavasti:

Jokaisella on uskonnon ja omantunnon vapaus.

Uskonnon ja omantunnon vapauteen sisältyy oikeus tunnustaa ja harjoittaa uskontoa, oikeus ilmaista vakaumus ja oikeus kuulua tai olla kuulumatta uskonnolliseen yhdyskuntaan. Kukaan ei ole velvollinen osallistumaan omantuntonsa vastaisesti uskonnon harjoittamiseen.

Jokaisella perusopetuksessa olevalla oppilaalla on siis oikeus halutessaan kieltäytyä uskonnon harjoittamisesta. Mikäli perusopetuksessa on uskonnon harjoittamista, tarkoittaa se sitä, että osa oppilaista voi olla osallistumatta kyseiseen toimintaan. Perusopetuksen järjestäjän on erittäin vaikea taata uskonnon harjoittamiseen osallistumattomien oppilaiden tasa-arvoista kohtelua ruokarukoilun aikana. Esimerkiksi uskontokuntiin kuulumattomat joutuisivat tällöin erotetuksi muusta ryhmästä uskonnon harjoittamisen ajaksi. Tämä ei voi olla mitenkään kasvatuksellisesti perusteltua.

Lisäksi Suomen perustuslain 6 pykälä (Yhdenvertaisuus) kertoo seuraavaa:

Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa todetaankin mm.

[2, sivu 14]

Perusopetuksen arvopohja

Perusopetuksen arvopohjana ovat ihmisoikeudet, tasa-arvo, demokratia, luonnon monimuotoisuuden ja ympäristön elinkelpoisuuden säilyttäminen sekä monikulttuurisuuden hyväksyminen. Perusopetus edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä yksilön oikeuksien ja vapauksien kunnioittamista.

:

Perusopetuksessa eri oppiaineiden opetus on poliittisesti sitoutumatonta ja uskonnollisesti tunnustuksetonta.

Opettajan johdolla suoritettu ruokarukoilu ei edistä uskonnottomien ja eri uskontokuntiin kuuluvien välistä yhdenvertaista kohtelua, tasa-arvoa, eikä se edistä yksilön oikeuksien ja vapauksien kunnioittamista.

[2, s. 18, Oppimisympäristö]

Oppimisympäristön tulee tukea oppilaan kasvua ja oppimista. Sen on oltava fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti turvallinen ja tuettava oppilaan terveyttä.

Ruokailu on yhteinen tilaisuus kaikille perusopetukseen osallistuville lapsille. Ryhmästä erottaminen uskonnon harjoittamisen ajaksi ei näkemyksemme mukaan tue lapsen psyykkistä kehitystä, eikä se mahdollista turvallista oppimisympäristöä.

Ohjatun ruokarukoiluttamisen lopettaminen ei tarkoita sitä, että oppilas ei voisi itse rukoilla hiljaa mielessään, jos hänet on siihen kotona opetettu.

3.2 Yksilöidyt vaatimukset

Pyydämme Länsi-Suomen lääninhallitusta toimimaan seuraavasti (mahdollisesti yhteistyössä opetushallituksen kanssa):

- ottamaan kantaa, onko ruokarukoilu perusopetuksen opetussuunnitelman mukaista opetusta tai onko se opetushallituksen muistion tarkoittama uskonnollinen tilaisuus.

Mikäli ruokarukoilu ei ole Länsi-Suomen lääninhallituksen mukaan perusopetuksen mukaista opetusta tai opetushallituksen muistion tarkoittama uskonnollinen tilaisuus, pyydämme Länsi-Suomen lääninhallitusta:

- selvittämään, missä perusopetusta järjestävissä päiväkodeissa ja kouluissa on harjoitettu uskontoa säännöllisin ruokarukouksin.
- antamaan asiasta vastuussa oleville viranomaisille huomautuksen.

- ohjeistamaan alueensa perusopetuksen järjestäjiä toimimaan jatkossa asianmukaisella tavalla, sekä saattamaan asianomaisten tietoon Länsi-Suomen lääninhallituksen käsitys lain oikeasta tulkinnasta ja/tai hyvän hallintotavan mukaisesta menettelystä.

Syy, miksi pyydämme Länsi-Suomen lääninhallitusta selvittämään alueensa koulujen ruokarukoiluttamista, on että Santtu Grundströmin [4] opinnäytetyön perusteella ruokarukoiluttaminen on erittäin yleistä ainakin esiopetuksessa (ruokarukous luetaan säännöllisesti n. 48% esiopetusta antavista päiväkodeista Länsi-Suomen läänissä). Lisäksi Vapaa-ajattelijain liitto sai useita yhteydenottoja esiopetuksen ruokarukoiluttamisesta tehdyn kantelun [5] ansiosta, ja monet palautetta antaneista vanhemmista kertoivat omien lastensa kouluissa järjestettävästä pakollisesta ruokarukoiluttamisesta. Pidämme siis todennäköisenä, että ruokarukoiluttamiskäytäntö on melko yleinen Länsi-Suomen läänin alueella. Ruokarukoiluttaminen on todellinen ongelma monille uskonottomille, kirkkoon kuuluville jotka eivät halua osallistua uskonnon harjoittamiseen, sekä ei-kristillisten uskontokuntien oppilaille.

3.3 Yksilöidyt vaatimukset Kristiinankaupungin Kantakaupungin koulun suhteen

Pyydämme

- Länsi-Suomen lääninhallitusta selvittämään, onko Kantakaupungin koulussa rukoilutettu lapsia säännöllisin, opettajan johtamin ruokarukouksin lukuvuonna 2008-2009 ja jatkuuko käytäntö vielä kuluvana lukuvuonna (2009-2010).
- Mikäli ruokarukoiluttamista on tapahtunut, pyydämme Länsi-Suomen lääninhallitusta ohjeistamaan erityisesti Kristiinankaupungin perusopetuksen järjestäjiä toimimaan jatkossa asianmukaisella tavalla (lopettamaan ruokarukoiluttamisen), sekä saattamaan asianomaisten tietoon Länsi-Suomen lääninhallituksen käsitys lain oikeasta tulkinnasta ja/tai hyvän hallintotavan mukaisesta menettelystä.

4. Asian aiempi käsittely

Vastaavasta asiasta on Pääkaupunkiseudun ateistit ry:n puheenjohtaja Jouni Luukkainen tehnyt kantelun marraskuussa 2009 Lapin lääninhallitukselle [6]. Lisäksi Vapaa-ajattelijain liitto ry on kannellut (diaarinumero LSLH-2009-3972/op-13) toukokuussa 2009 Länsi-Suomen lääninhallitukselle esiopetuksessa tapahtuvasta ruokarukoiluttamisesta Seinäjoella [5]. Molempien kanteluiden käsittely on kesken.

5. Päiväys ja allekirjoitus

Helsingissä __/__/2009

Jussi K. Niemelä
Puheenjohtaja
Vapaa-ajattelijain liitto ry

Viitteet

[1] Kristiinankaupungin Kantakaupungin koulu.

<http://edu.krs.fi/kantakk/index.htm>

[2] Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004, Opetushallitus.

http://www.oph.fi/ops/perusopetus/pops_web.pdf

[3] Perusopetuslain muutoksen vaikutukset uskonnon ja elämäkatsomustiedon opetukseen sekä koulun toimintaan, Opetushallitus.

<http://www.edu.fi/peruskoulu/uskonto/perusopetuslaki.pdf>

[4] Santtu Grundström, Esiopetuksen uskontokasvatuksen järjestäminen suomalaisissa päiväkodeissa, pro gradu –tutkielma, 2008, Helsingin yliopisto, teologinen tiedekunta, uskontotiede.

[5] Vapaa-ajattelijain liiton kantelu Länsi-Suomen lääninhallitukselle toukokuussa 2009. Diaarinumero LSLH-2009-3972/op-13.

<http://www.vapaa-ajattelijat.fi/lausunnot/ruokarukous>

[6] Hallintokantelu Lapin lääninhallitukselle Sinetän koulun ruokarukouskäytännöstä, 3.11.2009, Pääkaupunkiseudun ateistit ry, Jouni Luukkainen.

<http://www.ateistit.fi/kantelut/llh-kant.pdf>